

## **Gustav Karl Cassel a jeho prínos do dejín financií**

### **Úvod**

Cassel je švédsky ekonóm a odborník na medzinárodné menové problémy. Žil v rokoch 1866- 1945. Zúčastnil sa na mnohých ekonomických konferenciách, je autorom viacerých dokumentov ktoré sa venujú zahraničnému obchodu. Cassel rozvinul teóriu kúpnej sily, ktorá predpokladá, že na spotrebu majú najväčší vplyv úrokové sadzby. Ak sú sadzby nízke, ľudia viac spotrebúvajú. Medzi najznámejšie diela patria *Nature and Necessity of Interest* (Podstata a potreba úroku, 1903), *Money an Foreign Exchange after 1914* (Peniaze a zahraničný obchod po roku 1914), *Fundamental Thoughts on Economics* (Základné myšlienky o ekonomii) alebo *On Quantitative Thinking in Economics* (Kvantitatívne myslenie v ekonomike).<sup>1</sup>

Cassel študoval matematiku a ekonomiu v Nemecku, bol profesorom na Štokholmskej univerzite. Spolu s Wicksellom a Davidsonom sa považuje za predchodcov švédskej štokholmskej školy.

### **Postavenie úroku v Casselovej náuke**

Úrok formuluje ako odmenu za čakanie kapitalistu na návrat vypožičaných peňazí. Dôvod zmeny úroku hľadá vo vzostupe, prípadne poklese výroby surového železa. Tvrdí, že medzníky medzi jednotlivými cyklami hospodárskeho vývoja sú určované vrcholnými bodmi úrokovej krivky. Pozorovanie iných ekonómov však tento názor nepotvrďuje.<sup>2</sup>

Po prvej svetovej vojne zastával názor, že dôležitým prvkom obnovy svetového hospodárstva je obnova zlatej meny. V časoch hospodárskej krízy od tohto názoru upustil

---

<sup>1</sup> Spracované podľa: *Gustav Cassel – FREE Gustav Cassel information/Encyclopedia.com: Find Gustav Cassel research* [online]. [cit. 05.01.2010]. Dostupný na internete: < <http://www.encyclopedia.com/doc/1E1-Cassel-G.html> >.

<sup>2</sup> Spracované podľa: SIBLÍK, J. 1984. *Dějiny finančních teorií*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1984. 89 s. 17-354-83 . str.54.

a budúcnosť zlata videl skôr skepticky. Zaoberal sa aj otázkou, na akom základe by mali byť stanové menové kurzy.

Pozornosť venoval devízovým kurzom a jeho zmenám. Zmeny kurzu odôvodnil pohybom cenovej hladiny. Z toho vyvodil výsledok, že devízový kurz by mal zodpovedať jednotlivým úrovniám cenovej hladiny v danej krajine. K rastu kurzu cudzích mien vedie aj zvýšenie emisie papierových peňazí, ktoré nezodpovedajú zväčšeniu množstva statkov. Tuzemská mena je potom v cudzine znehodnotená.<sup>3</sup> Treba podotknúť, že Cassel abstrahoval od reálnych faktorov ako je konkurencieschopnosť tovarov alebo existencia neobchodovateľných tovarov.

### **Teória parity kúpnej sily**

Základom teórie parity kúpnej sily je zákon jednej ceny, ktorý hovorí o tom, že pri neexistencii dopravných a iných nákladov a za predpokladu dokonalej konkurencie by mali rovnaké tovary mať rovnakú cenu rovnako vo všetkých krajinách pokiaľ ich cena bude vyjadrená v jednej mene. Z toho vyplýva absolútna verzia parity kúpnej sily: nominálny menový kurz medzi menami sa rovná cene spotrebného koša v jednej krajine delenej cenou spotrebného koša v druhej krajine. Iba tento kurz môže byť dlhodobo udržateľný, pretože zodpovedá pomeru cenových hladín. Toto tvrdenie má však medzery a to, že spotrebné koše nie sú identické a existujúce neobchodovateľné statky môžu spôsobiť dlhodobé odchýlky rovnovážneho trhového kurzu od kurzu stanoveného pomocou teórie parity kúpnej sily.<sup>4</sup>

Hoci sa Cassel v mnohom zhodoval s Wicksellom, v otázke hospodárskeho cyklu sa ich tvrdenia rozchádzali. Wicksell považoval za príčinu cyklu monetárne faktory, Cassel videl príčinu v reálnych faktoroch, napr. technologický pokrok, populačný rast, či objavenie nových zdrojov. Tieto reálne faktory rastu odкрývajú nové investičné príležitosti – zvyšuje sa očakávaná miera výnosu. Vyššie výnosové percento pri nezmenenej úrokovej miere zvýši dopyt po investíciách. Rastúce investície po čase narazia na nedostatok úspor, čo spôsobí rast úrokovej miery, čím sa mnohé investície stávajú stratovými a firmy začínajú toto odvetvie opúšťať. Záver je rovnaký, rozdiel je teda v príčinách. Podľa Cassela je hospodársky cyklus nevyhnutným vývojom spojeným s pokrokom a kapitalistickým systémom, ale podľa

---

<sup>3</sup> Spracované podľa: SIBLÍK, J. 1984. *Dějiny finančních teorií*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1984. 89 s. 17-354-83 . str.54.

<sup>4</sup> Spracované podľa: *Dejiny ekonomického myslenia (Vseborec.cz 84636)/Dějiny ekonomického myšlení* [online]. [cit. 08.11.2009]. Dostupné na internete: <<http://www.scribd.com/doc/13131915/DejinyekonomickehomysleniVseborecz-84636>>.

Wicksella má cyklus monetárne príčiny.<sup>5</sup> Cassel hlása myšlienku, že hospodársky cyklus má príčiny v investíciach a nedostatku úspor.

## **Záver**

Najvýznamnejší je jeho koncept parity kúpnej sily, ktorý sa používa dodnes. Nástroj parity kúpnej sily je pokus, ako sa vyrovnat' s rozdielmi v cenách rovnakých či porovnateľných tovarov a služieb v rozličných krajinách. Tento švédsky ekonóm už pred inej meny a odcestovali do iného štátu, mali by sa oveľa lepšie. Jeho zámerom však nebolo sto rokmi dospel k názoru, že ak by si ľudia z niektorých krajín prekonvertovali peniaze do porovnávať životnú úroveň. Problém odlišnej kúpyschopnosti mien rozvinul pri hľadaní odpovede na otázku, ako sa v budúcnosti budú hýbať kurzy mien. Predpokladal, že narastajúca schopnosť prepravovať veľké množstvo tovarov na čoraz väčšie vzdialenosti bude tieto rozdiely v „reálnej“ sile mien okresávať. Rozdiely v kúpnej sile mien sa ako dôkaz v ich vzájomnom podhodnotení či nadhodnotení používajú aj dnes.<sup>6</sup>

## **Zoznam použitej literatúry**

### **Knižné zdroje / monografie**

1. SIBLÍK, J. 1984. *Dějiny finančních teorií*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1984. 89 s. 17-354-83 .
2. SIBLÍK, J. 1975. *Dějiny finančních institucí*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1975. 252 s. 17-142-75.
3. LISÝ, J. a kol. 2005. *Ekonomía v novej ekonomike*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2005. 624 s. ISBN 80-80787-063-3.
4. LISÝ, J. a kol. 2003. *Dejiny ekonomických teórií*. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2003. 385 s. ISBN 80-89047-60-2.

---

<sup>5</sup> Spracované podľa: *Dejiny ekonomického myslenia (Vsebolec.cz 84636)/Dejiny ekonomického myslenia* [online].[cit. 08.11.2009]. Dostupné na internete:<[http://www.scribd.com/doc/13131915/Dejiny\\_ekonomického\\_myslenia\\_Vsebolec\\_cz\\_84636](http://www.scribd.com/doc/13131915/Dejiny_ekonomického_myslenia_Vsebolec_cz_84636)>.

<sup>6</sup> Spracované podľa: *Aktuality/Euro Info/Ked' je doma lepšie ako na západe* [online].[cit. 09.11.2009]. Dostupné na internete:

<[http://www.euoinfo.gov.sk/index/go.php?id=13&prm1=0&prm2=14&prm3=1099&od\\_den=4&od\\_mesiac=11&od\\_rok=2006&do\\_den=18&do\\_mesiac=11&do\\_rok=2006&h\\_text=&pt=0&page=3](http://www.euoinfo.gov.sk/index/go.php?id=13&prm1=0&prm2=14&prm3=1099&od_den=4&od_mesiac=11&od_rok=2006&do_den=18&do_mesiac=11&do_rok=2006&h_text=&pt=0&page=3)>.

5. JAMES, É. 1968. *Dějiny ekonomického myšlení 20. století*. Praha: Academia, 1968. 514 s. 21-064-68.
6. BUCHHOLZ, T. G. 1993. *Živé myšlenky mrtvých ekonomů*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. 268s. ISBN 80-85605-50-3.
7. GALBRAITH, J. K. 1984. *Ekonomía a spoločenské ciele*. 1. vyd. Bratislava: Pravda, 1984. 448 s. C28643.
8. HOLMAN, R. a kol. 2005. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 576 s. ISBN 80-7179-380-9.

### Internetové zdroje

9. *AC Pigou essays* [online]. [cit. 28.03.2010]. Dostupné na internete: <<http://www.megaessays.com/viewpaper/43952.html>>.
10. *Arthur Cecil Pigou: The Concise Encyclopedia of Economics / Library of Economics and Liberty* [online]. [cit. 28.3.2010]. Dostupné na internete: <<http://www.econlib.org/library/Enc/bios/Pigou.html>>.
11. *Arthur Cecil Pigou: Biography from Answers.com* [online]. [cit. 2.2.2010]. Dostupné na internete: <<http://www.answers.com/topic/arthur-cecil-pigou>>.
12. *Gustav Cassel – FREE Gustav Cassel information/Encyclopedia.com: Find Gustav Cassel research* [online]. [cit. 05.01.2010]. Dostupný na internete: <<http://www.encyclopedia.com/doc/1E1-Cassel-G.html>>.
13. *Dejiny ekonomického myšlení (Vseborec.cz 84636)/Dějiny ekonomického myšlení* [online]. [cit. 08.11.2009]. Dostupné na internete: <<http://www.scribd.com/doc/13131915/DejinyekonomickehomysleniVseborecz-84636>>.
14. *Aktuality/Euro Info/Keď je doma lepšie ako na západe* [online]. [cit. 09.11.2009]. Dostupné na internete: <[http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=13&prm1=0&prm2=14&prm3=1099&od\\_den=4&od\\_mesiac=11&od\\_rok=2006&do\\_den=18&do\\_mesiac=11&do\\_rok=2006&h\\_text=&pt=0&page=3](http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=13&prm1=0&prm2=14&prm3=1099&od_den=4&od_mesiac=11&od_rok=2006&do_den=18&do_mesiac=11&do_rok=2006&h_text=&pt=0&page=3)>.
15. *Karel Engliš- životopis/ Karel Engliš (1880-1961)- vůdčí osobnost československé finanční a měnové politiky 20. a 30. let* [online]. [cit. 12.11.2009]. Dostupné na internete: <<http://www.euroekonom.cz/osobnosti-clanky.php?type=jz-englis>>.
16. *American Economic Association/ General information* [online]. [cit. 12.11.2009]. Dostupné na internete: <[http://www.vanderbilt.edu/AEA/AboutAEA/gen\\_info.htm](http://www.vanderbilt.edu/AEA/AboutAEA/gen_info.htm)>.

17. *Edwin Robert Anderson Seligman/ encyclopedia.com* [online].[cit. 13.11.2009]. Dostupné na internete: <<http://www.encyclopedia.com/doc/1E1-Seligman.html>>.
18. *Biography: Alfred Marshall* [online]. [cit. 2009.11.07]. Dostupné na internete: <<http://www.answers.com/topic/alfred-marshall>>.
19. Universität Hohenheim: *Richard Musgrave*. 2007 [online].[cit. 2009.12.01]. Dostupné na internete: <[https://www.uni-hohenheim.de/wi-theorie/Musgrave\\_Obituary.pdf](https://www.uni-hohenheim.de/wi-theorie/Musgrave_Obituary.pdf)>.
20. *Princeton University Library/ Richard A. Musgrave Papers, 1874-2008: Preliminary Finding Aid*. 2007 [online].[cit.12.01.2010]. Dostupné na internete: <<http://diglib.princeton.edu/ead/getEad?eadid=MC236&kw=>>>.
21. *Newschool: Richard A. Musgrave*. [online].[cit. 2009.12.02]. Dostupné na internete: <<http://homepage.newschool.edu/het//profiles/musgrave.htm>>.
22. *International Institute of Public Finance: IIPF Purpose*. 2009. [online].[cit. 12.2.2010]. Dostupné na internete: <<http://www.iipf.org/index.htm>>.
23. *eTrend: Nobelovu cenu získali Elinor Ostrom a Oliver Williamson*. [online].[cit. 12.2.2010]. Dostupné na internete: <<http://blog.etrend.sk/knihozrut/2009/10/12/nobelovu-cenu-ziskali-elinor-ostrom-a-oliver-williamson/>>.
24. *Spoločné vlastníctvo ako alternatíva ku kríze/ PÚ SAV* [online].[cit. 12.2.2010]. Dostupné na internete: <[http://www.progeko.savba.sk/pu/?id=Spolocne\\_vlastnictvo](http://www.progeko.savba.sk/pu/?id=Spolocne_vlastnictvo)>.
25. *pinus@chicago>>> Nobelova cena za ekonomii 2009- Elinor Ostrom a Oliver Williamson* [online].[cit. 15.2.2010]. Dostupné na internete: <<http://pinus.bloguje.cz/816170-nobelova-cena-za-ekonomii-2009-elinor-ostrom-a-oliver-williamson.php>>.
26. *Nobelovku dostal Bushov kritik /svet/ ekonomika.sme.sk* [online].[cit. 01.04.2010]. Dostupné na internete: < <http://ekonomika.sme.sk/c/4123771/nobelovku-dostal-bushov-kritik.html> >.
27. *Dr. Harry Markowitz, Nobel Laureate & Chief Architect- GuidedChoice* [online].[cit. 12.03.2010]. Dostupné na internete: < [http://www.guidedchoice.com/bio\\_markowitz.html](http://www.guidedchoice.com/bio_markowitz.html)>.
28. *Harry M. Markowitz- Autobiography/ Nobelprize.org* [online].[cit. 13.03.2010]. Dostupné na internete: < [http://nobelprize.org/nobel\\_prizes/economics/laureates/1990/markowitz-autobio.html](http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/1990/markowitz-autobio.html) >.
29. *Capital Asset Pricing Model (CAPM) and Efficient Market Hypothesis (EMH) Contributing to the GI* [online].[cit. 13.3.2010]. Dostupné na internete: <<http://wileyconomicsfocus.wordpress.com/2010/01/15/capital-asset-pricing-model-capm-and-efficient-market-hypothesis-emh-contributing-to-the-global-financial-crisis-gfc/>>.
30. *Joseph Stiglitz- Homepage* [online].[cit. 05.04.2010]. Dostupné na internete: <<http://www2.gsb.columbia.edu/faculty/jstiglitz/bio.cfm>>.

31. *Paul A. Samuelson- Biography/ Nobelprize.org* [online].[cit. 07.04.2010]. Dostupné na internete: < [http://nobelprize.org/nobel\\_prizes/economics/laureates/1970/samuelson-bio.html](http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/1970/samuelson-bio.html) >.